

Pri taki mišljavi in ravnavi šolskih učenjakov vrinejo se v mnoge imena napčne pisave, ktere se le redko ali nikdar več ne odpravijo. To spričuje le že edini priimek „Comel“, ki se v tej pisavi nahaja že mnogo let v vseh letnikih že omenjene „glavne izglednice“. Kdo bravec mu ugame pravo izreko, kakor se djansko glasi v ljudstvenem govoru? Kdor zna brati, gotovo ne, ker po tej pisavi se mora vse drugač izrekati in naglašati, kakor se sliši v živem govoru. Ako pa povemo, da je to laška pisava slovenskega imena, in še ta napčna, ker nikakor ne kaže, da v pravi izreki ima zadnja, ne pa sprednja slovka naglas: potem koj vidi vsak zvedenec, da „Comel“ v tej pisavi nima ne prave glave ne pête, in da kdor dotičnih imenovanec se drži te pisave, ne zna pisati še svojega lastnega imena. — Opomnimo pri tej priložnosti, da se je po laški pisavi tistih slovenskih imen, ki imajo pred končnico **ič** ktero šumečih črk (**ž, š, č**), vrinila že sèmtertjè napaka, namesti teh šumljavk pisati sičavke: **z, s, c**, ter po polaščenih oblikah: Bosig, Ursig, Caucig itd. pisati: Bozič, Uršič, Kavcič namesti pravih: Božič, Uršič, Kavčič itd., ker pravi Slovenec jih le tako izreka. Oblike: **zič, sič, cič** tedaj niso slovenske, temuč le edine: **žič, šič, čič**.

Vse rečeno spričuje, da pisava priimkov je kaj važna reč, in da se ne smé prepuščati nevednosti ali pa samovolji. Naj tedaj šole, posebno pa pisavci krstnih listov resno skrbé za pravilno pisavo imen; kajti ni kratko in malo vse eno: pisati Kosar ali Kozar, Schuscheck ali Žužek (za Nemca in Laha naš Čucek ali morda — zavolj nadznamka nad z — celó Čuček). Kakor Lahu: Kazagrande in Koronini nista: Casagrande in Coronini, — Nemcu: Štekelj in Šajhenštulj ne: Stöckel in Scheuchenstuel; tako tudi Slovencu Widmer ni Vidmar in (vas) Osegliano ali celó Oseljano (Eselheim? — Osel-ja-no!) ne Ozeljan. — Priimki in krajne imena (Ortsnamen) niso voščeni kipi, katerim se dá nos, uho, brada in karkoli poljubno vihati, krčiti, zdaljševati in sploh prenejati; podobni so kipom marmornim, ki ne trpé nikakoršnega zavijanja ali premikanja posamnih udov in celó nobenega preobrazovanja, ter si dajo nos, uho, roko, glavo ali kar koli raje odlomiti, kakor le za las prekreniti ali prestrojiti. — Ravno taka je tudi s pisavo priimkov in sploh lastnih imen: le národna je edina pravilna. —a—

Jezikoslovna drobtinica.

Še nekaj o besedi „Laibach“.

Za prevdarek našim jezikoslovcem.

Že marsikaj se je dozdej pisalo in govorilo o besedi „Laibach“, pa po mojem mnenji ne še zadosti, in tudi ne prav temeljito. Ali ni morebiti celó čisto slovenska? „Pa dvoje slovenskih imen za eno mesto? Neumnost?“ — mi bo kdo odvrnil. Al, dragi moj, to bi ne bilo prav nič novega. Saj na priliko Ebenthal na Koroškem se kliče po slovenski Polom in pa Žrelec, Bücheldorf je slovenski Venec in Pušlja vas, neka srenja blizo Trsta se kliče Barkola in sv. Jernej, Maria Rain je Žitpolje in Višpolje i. t. d. Še Prewald (Razdrto) ni nemška, ampak slovenska beseda; gotovo je namreč, da izprva se ni izgovarjalo Prewald, temuč Prevàl, kar pa še le Nemci so spreobrnil v Prewald ali celó v Präwald (!). Tudi v slovenski Koroški je en Prevàl, ki ne pomenja drugega ko razdrto (prevaljeno), se pa po Nemcih kliče Prèvali, ali celó prav za prav Prävali (namesti slovenskega lokala: v Prevàlu — mestu).

„Pa končnica bach je gotovo nemška“ — bo zopet kdo trdil. Tudi ne vem, ali je to res. Nekdanje mnenje, da Laibach pomenja Lau ali der laue Bach, je že zdavno ovržena in je sceloma neveljavna. Da je več mestnih imen s končnico ach slovenskega izvira, in da je namreč mestnikova (lokalova) končnica mnogoterne števila, nam je zadosti dokazano. Saj, na primer Döllach (na Koroškem) pomenja v dolah (dole, tiefe Gegenden), Rinkolach slov. v Rinkolah (Rinkole), Selsach slov. Selšah ali Zelšah, Tainach slov. v Tinjah (Tinje), Tscheplach slov. v Čepljah itd. Zakaj pa Laibach ne bi smelo pomenjati v Lajbah ali Lojbah? (prvi sklon bi moral biti lajbe, lojbe ali kaj tacega v množnem številu; kakošen pomenek da pa prav za prav ali saj skorej to ima, bi morebiti utegnili razbistriti vrli naši jezikoslovci; naj se pač blagovoljno oglasijo! K očitovanju te moje misli me je peljal prevdarek, da na Kranjskem, toraj na čisto slovenski zemlji imamo Laibach in Oberlaibach (Vrhnika) in da v Koroški na čisto slovenskem kraju imamo tudi Oberloibach, slov. Zgornji Labuč ali Zgornje Ljubiče, in Unterloibach slov. Spodnje Ljubiče (morebiti prav za prav Oberlaibach in Unterlaibach). Je li to le kak primerljaj ali pa potrjuje moje mnenje? Naj nam odgovorijo gori omenjeni gospodje; lepo prosim!

J. G. Vrdelski.

Življenjepisne črtice.

France Malavašič.

Rahlo naj te ruša krije,
Spavaj dragi brat sladkó;
Luč nebeška naj ti sijé,
Mir in pokoj naj ti bó!

France Malavašič, sin Franceta in Polone, rojene Šelickar-jeve, je bil 18. dan vélicege srpana 1818, v Gradišči, ljubljanskem predmestju, na Luži, v hiši sedanje tako imenovane gostivnice „pod Gabrom“ št. 55, rojen, od kodar sta se oče njegov in mati na Vič preselila, kjer sta deloma tukaj, deloma pa v Koleziji mlinarila. Ko sta se pa že mlinarstva naveličala, se z družino svojo, peterimi otroci — dvema dečkoma in tremi deklicami — v Ljubljano v lastno hišo na pisanih vratih šte. 16 preselita. Tukaj sta sorsični kruh za prodaj pekla; Polona, mati Malavašičeva, pa je še posebno slovela, da zna prav okusne povalnice (potice) peči. Od tukaj je jel namreč France, 10 let stari fantè, v normalne šole hoditi. Od konca se mu je uk nekako upiral, menda le bolj zato, ker je bil deček slovenskih starišev in po takem ni razumel nemškega jezika, s katerim se je takrat slovenski mladini siloma v glavo vtepal. Toda malo po malo se ga je s svojo bistro glavico saj toliko privadil, da mu ni tadanji učitelj K. vavek poč obetal, čeravno mu je včasih kaka slovenska besedica ušla; ker je bil deček v šoli tih, miren in pazljiv na vse, kar se je učilo, je učenik kršanskega nauka, ko mu kak drug učenec pravega odgovora ni vedil dati, večkrat njega poprašal. Ker se je Francelj mnogokrat res vrlo odrezal, ga je jel učenik očitno hvaliti; to pa je bil fantiču največi nagon, da se je uka s posebnim veseljem poprijel in se je vseskozi tako pridno obnašal, da je brez podučnika v treh letih normalne šole z vrlimi spričbami dovršil.

Na razpotji med nemškimi in latinskimi šolami se Malavašič ni dolgo premišljal, kam bi se obrnil; al oče njegov ga je pogostoma strašil, da ga bo h kakemu peku dal ali čevljarju za fanta, da se uči ptuj kruh jesti. Al mati je pregovorila očeta, rekši, da Francelj, ko se je v nemških šolah vrlo obnašal, bo tudi v la-